

2024 жылдың
« 05 » « 10 »
№ 477 бұйрығына
№ 1 қосымша

**«Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті» КЕАҚ-да
өртке қарсы қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі
НҰСҚАУЛЫҚ**

1. Жалпы ережелер

1.1. «Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті» КЕАҚ-да (бұдан әрі - Университет) өртке қарсы қауіпсіздікті қамтамасыз ету «Азаматтық қорғау туралы» 2014 жылғы 11 сәуірдегі № 188-V Қазақстан Республикасының Заңына, «Ұйымдардың қызметкерлері мен халықты өрт қауіпсіздігі шараларына оқыту қағидаларын және шараларды оқыту жөніндегі оқу бағдарламаларының мазмұнына қойылатын талаптарды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2014 жылғы 9 маусымдағы № 276 және «Өрт қауіпсіздігі қағидаларын бекіту туралы» 2022 жылғы 21 ақпандағы № 55 бұйрықтарына, құрылыс нормалары және қағидаларына (бұдан әрі - ҚНЖЕ), мемлекеттік стандарттарға (бұдан әрі - МЕМСТ), Қазақстан Республикасының басқа да нормативтік құқықтық актілері, Университеттің Басқарма Төрағасы - Ректорының бұйрықтарымен және өкімдерімен сәйкес жүзеге асырылуға тиіс.

1.2. Университеттің жаңадан жұмысқа қабылданатын барлық қызметкерлері өрт қауіпсіздігі мәселелері бойынша оқытудан және нұсқамадан өткеннен кейін жұмысқа жіберіледі, ал жұмыс ерекшелігі өзгерген кезде ықтимал өрттердің алдын алу және сөндіру бойынша қосымша оқытудан өтеді. Университет қызметкерлерін және халықты өрт қауіпсіздігі шараларына оқыту тәртібі және өрт қауіпсіздігі шараларына оқыту жөніндегі оқу бағдарламаларының мазмұнына қойылатын талаптар Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2014 жылғы 9 маусымдағы № 276 бұйрығымен бекітілген ұйымдар мен халық қызметкерлерін өрт қауіпсіздігі шараларына оқыту қағидаларына және өрт қауіпсіздігі шараларына оқыту жөніндегі оқу бағдарламаларының мазмұнына қойылатын талаптарға сәйкес айқындалады.

1.3. Аталмыш өртке қарсы қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі Нұсқаулық (бұдан әрі - Нұсқаулық) Университетте өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шараларды нақтылайды.

1.4. Нұсқаулықтың негізгі міндеті қызметкерлердің өрт қауіпсіздігін, Университеттің ғимараттары мен құрылыстарының үй-жайларында (бұдан әрі - Объектілер) мүліктің сақталуын қамтамасыз ету болып табылады.

2. Өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі ұйымдастыру-техникалық іс-шаралар

2.3. Университетте өрт қауіпіне сәйкес өрт режимі орнатылуы керек:

- 1) ашық отты пайдалану тәртібі мен қауіпсіздік шаралары анықталды;
- 2) өрт сөндіру автомашиналарының объектіге өту тәртібі анықталды;
- 3) үй-жайда бір мезгілде болатын шикізаттың, жартылай фабрикаттар мен дайын өнімнің орындары мен рұқсат етілген саны анықталды;
- 4) жанғыш қалдықтар мен шаңды жинау, майланған арнайы киімді сақтау тәртібі белгіленеді;
- 5) жұмыс күні аяқталған кезде, өрт жағдайында электр жабдықтарын токтан ажырату тәртібі айқындалады;
- 6) уақытша өрт және басқа да өрт қауіпті жұмыстарды жүргізу тәртібі регламенттеледі;
- 7) жұмыс аяқталғаннан кейін үй-жайларды қарау және жабу тәртібі регламенттеледі;
- 8) өрт анықталған кезде жұмыскерлердің іс-әрекеттері регламенттеледі;
- 9) кәсіптердің (лауазымдардың) тізбесі, өртке қарсы нұсқаулықтан және өрт-техникалық минимум бойынша сабақтардан өту тәртібі мен мерзімдері айқындалды, сондай-ақ оларды өткізуге жауаптылар тағайындалды.

2.4. Университеттегі өрт қауіпсіздігі бойынша жалпы басшылық Университеттің Басқарма Төрағасы - Ректорына жүктеледі. Университеттің Басқарма Төрағасы - Ректоры атқаратын лауазымы бойынша немесе орындалатын жұмыстардың сипаты бойынша қолданыстағы нормативтік құқықтық және өзге де актілерге байланысты өрт қауіпсіздігінің тиісті қағидаларын орындайтын не жұмыстардың белгілі бір учаскелерінде олардың сақталуын қамтамасыз ететін жауапты адамдарды бұйрықпен тағайындайды.

Осы тармақта көрсетілген тұлғалар міндетті:

- 1) өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтау, сондай-ақ өртке қарсы қызмет органдарының нұсқамаларын және өзге де заңды талаптарын орындауға;
- 2) өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шараларды әзірлеу және жүзеге асыруға;
- 3) өртке қарсы насихат жүргізу, өз қызметкерлерін өрт қауіпсіздігі шараларына үйретуге;
- 4) қолданыстағы өртке қарсы қызметтермен қызмет көрсетуге шарттар жасасу жолымен өртке қарсы қызмет бөлімшелерін белгіленген нормалар мен қағидаларға сәйкес құруға және күтіп ұстауға;
- 5) өрт сөндіру жүйелері мен құралдарын жарамды күйде ұстау, оларды мақсатсыз пайдалануға жол бермеуге;
- 6) өрттерді сөндіру, олардың пайда болу және өршу себептері мен жағдайларын анықтау кезінде, сондай-ақ өрт қауіпсіздігі талаптарын бұзуға және өрттердің туындауына кінәлі адамдар анықталған кезде өртке қарсы қызметке жәрдем көрсетуге;
- 7) өрттерді анықтау мен сөндірудің автоматты құралдарын енгізу бойынша шараларды жүзеге асыруға;

8) Университет аумағында қызметтік міндеттерін жүзеге асыру кезінде өртке қарсы қызмет өкілдеріне заңнамада белгіленген тәртіппен қолжетімділікті қамтамасыз етуге;

9) өртке қарсы қызмет органдарына өрт қауіпсіздігінің жай-күйі туралы, оның ішінде олар өндіретін өнімнің өрт қауіптілігі, Университет аумағында болған өрттер және олардың зардаптары туралы мәліметтер мен құжаттарды ұсынуға;

10) өртке қарсы қызметке туындаған өрттер, қолданыстағы өртке қарсы қорғау жүйелері мен құралдарының ақаулары, жолдардың жай-күйінің өзгеруі туралы дереу хабарлауға.

2.5. Өрт-техникалық минимум бойынша оқудан өткен адамдар, құрылымдық бөлімшелердің басшылары, куратор-эдвайзерлер білім алушыларға тұрмыстағы өрт қауіпсіздігі шараларын және өрт туындаған жағдайда іс-қимылдарды зерделеу бойынша сабақтар ұйымдастырады.

2.6. Объектінің кезекші персоналының үй-жайларында телефондарды орналастыру орындарында, эвакуациялау жоспарларында, өрт қауіпсіздігі шаралары туралы нұсқаулықтарда ғимарат пен құрылысқа жауапты адамның, кезекші персоналдың, «101» өртке қарсы қызметтің және «112» бірыңғай кезекші-диспетчерлік қызметтің телефон нөмірлері көрсетілген тақтайшалар ілінеді.

3. Үй-жайларға қойылатын өрт қауіпсіздігі талаптары

3.1. Университет аумағында жанғыш қалдықтардың, қоқыстардың, ыдыстардың және басқа да қалдықтардың үйінділерін орнатуға жол берілмейді. Барлық қалдықтарды арнайы бөлінген жерлерде контейнерлерге жинап, содан кейін шығарылуы керек.

3.2. Университет аумағы ғимараттар, құрылыстар, қойма үй-жайлары арасындағы өртке қарсы алшақтықтар шегінде жанғыш қалдықтардан, қоқыстардан, ыдыстардан, құлаған жапырақтардан, құрғақ шөптен уақтылы тазартылуы тиіс.

3.3. Өрт сөндіру үшін пайдаланылатын ғимаратқа, үй - жайларға және су көздеріне жолдар, өтпелер мен кіреберістер, сондай-ақ дәліздер, сөндіру құралдары мен электр аспаптарына өтетін жолдар бос, ал қыста-қар мен мұздан тазартылуы тиіс.

3.4. От жағуға, қалдықтар мен ыдыстарды жағуға Университет ғимараттары мен құрылыстарынан 50 м-ден жақын емес қашықтықта жол берілмейді.

3.5. Ғимараттар мен құрылыстарда 2022 жылғы 21 ақпандағы № 55 Өрт қауіпсіздігі қағидаларына 2-қосымшада келтірілген эвакуациялау жоспарын жасау жөніндегі нысанға сәйкес эвакуациялау жоспарлары әзірленеді. Эвакуациялау жоспарлары Университет қызметкерлерінің адамдарды қауіпсіз эвакуациялауды жүргізу, өртке қарсы қызметті шақыру және өрт сөндіру бөлімшелері келгенге дейін өртті сөндіруді ұйымдастыру жөніндегі іс-қимылдарын қамтуға тиіс. Эвакуациялау жоспарлары ғимараттың әр

қабатында, дәліздің ұзындығы бойынша 20 метрден аспайтын қашықтықта қабаттан эвакуациялық шығу жолдарында ілінеді.

3.6. Университеттің барлық объектілері қолданыстағы нормаларға сәйкес жарамды алғашқы өрт сөндіру құралдарымен, өртке қарсы қызметті шақыру үшін байланыс құралдарымен қамтамасыз етілуі тиіс.

3.7. Эвакуациялық шығулардың саны, олардың мөлшері, жарықтандыру жағдайлары, сондай-ақ ұзындығы құрылыс жобалаудың өртке қарсы нормаларына сәйкес келуі тиіс.

3.8. Эвакуациялық шығу есіктері үй-жайлардан шығу жағына қарай еркін ашылуы тиіс.

3.9. Қызметкерлердің үй-жайдан авариялық жолдары мен шығулары белгіленуі, бос қалуы және ашық ауаға не қауіпсіз аймаққа шығарылуы тиіс.

3.10. Барлық объектілер қолданыстағы нормаларға сәйкес автоматты өрт дабылы және өрт туралы адамдарды хабардар ету жүйелерімен қамтамасыз етілуі тиіс.

3.11. Адамдардың тұруына арналған ғимараттарда, сондай-ақ өрт кезінде электр энергиясы ажыратылған жағдайда адамдар жаппай болатын ғимараттарда (құрылыстарда) кезекші персонал жұмысқа жарамды күйдегі электр шамдарымен қамтамасыз етіледі. Шамдардың санын объектінің ерекшеліктеріне қарай Университет басшысы айқындайды және әрбір кезекшіге кемінде 1 шам беріледі.

3.12. Ғимараттар мен құрылыстар, сондай-ақ сыртқы технологиялық қондырғылар жобада көзделген жарамды найзағайдан қорғау құрылғыларымен жабдықталады.

3.13. Университет үй-жайларының, ғимараттары мен құрылыстарының өртке қарсы жүйелері мен қондырғыларын (түтіннен қорғау, өрт автоматикасы құралдары, өртке қарсы сумен жабдықтау жүйелері, өртке қарсы есіктер, клапандар, өртке қарсы қабырғалар мен жабындардағы басқа да қорғау құрылғылары) жарамды жұмыс жағдайында ұстау қажет.

3.14. Автоматты өрт дабылы немесе өрт сөндіру жүйелерімен жабдықталған ғимараттар мен құрылыстарда лифтілер бұғатталуы тиіс және кабинаның жүктелуіне және қозғалыс бағытына қарамастан, кабинаның және шахтаның есіктерін ашық күйде ашу және ұстап тұруды қамтамасыз ету кезінде өрт кезінде негізгі немесе тағайындалған қону алаңына автоматты түрде қайтарылуы тиіс.

3.15. Ғимараттар мен құрылыстарда есіктерді өздігінен жабуға арналған құрылғыларды жарамды күйде ұстау қажет.

Өртке қарсы есіктердің, түтінге қарсы құрылғылардың (перделердің, экрандардың) еркін жабылуына кедергі келтіретін айлабұйымдарды орнатуға жол берілмейді.

3.16. Өртке әкеп соғуы мүмкін ақаулары бар жабдықта, қондырғыларда және станоктарда, сондай-ақ температураның, қысымның және қауіпсіздік шарттарымен регламенттелген басқа да параметрлердің берілген режимдерін бақылауды қамтамасыз ететін бақылау-өлшеу аспаптары мен технологиялық автоматика ажыратылған кезде жұмыстар жүргізуге жол берілмейді.

3.17. Құрылыс конструкцияларының, жанғыш әрлеу және жылу оқшаулағыш материалдардың, жабдықтың металл тіректерінің отқа төзімді жабындарының (сылақтың, арнайы бояулардың, лактардың, жабындардың, отқа төзімді қасиеттерінің жоғалуы мен нашарлауын қоса алғанда) бұзылуын дереу жою қажет.

3.18. Нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес өңделген (сіндірілген) ағаш конструкциялар мен маталар өңдеу (сіндіру) қолданылу мерзімі өткеннен кейін және құрамдардың отқа төзімді қасиеттері жоғалған жағдайда қайта өңделуі (сіндірілуі) тиіс. Өрттен қорғау өңдеудің (сіндірудің) жай-күйі техникалық құжаттамада көрсетілген мерзімдерде немесе жылына кемінде бір рет тексерілуге тиіс.

3.19. Өртке қарсы қабырғалар, жабындар мен қоршау конструкциялары әртүрлі инженерлік және технологиялық коммуникациялармен қиылысатын жерлерде пайда болған тесіктер мен саңылауларды құрылыс ерітіндісімен немесе отқа төзімділіктің қажетті шегі мен түтіннің газға төзімділігін қамтамасыз ететін басқа да жанбайтын материалдармен жабу қажет.

3.20. Университет объектілерінің функционалдық мақсатын өзгерту, күрделі жөндеу, техникалық қайта жарақтандыру, реконструкциялау және қайта жоспарлау 2001 жылғы 16 шілдедегі № 242 «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының талаптарына сәйкес жобалау құжаттамасы бойынша жүзеге асырылады.

3.21. Эвакуациялық жолдар мен шығуларды пайдалану кезінде стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың, сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы құжаттардың (оның ішінде эвакуациялық жолдар мен шығулардың жарықтандыру, саны, мөлшері және көлемдік-жоспарлау шешімдері бойынша, сондай-ақ эвакуациялау жолдарында өрт қауіпсіздігі белгілерінің болуы бойынша) жобалық шешімдері мен талаптарының сақталуы қамтамасыз етіледі.

3.22. Университеттің үй-жайларын жалға алу кезінде жалға алушылар сол ғимарат үшін нормалардың өртке қарсы талаптарын орындайды.

3.23. Ғимараттар мен үй-жайларды қайта жоспарлау, олардың функционалдық мақсатын өзгерту немесе жаңа технологиялық жабдықты орнату кезінде осы ғимараттардың немесе үй-жайлардың жаңа мақсатына сәйкес қолданыстағы нормативтік құжаттар қолданылады.

3.24. Өндірістік және қойма үй-жайлары, сондай-ақ сыртқы технологиялық қондырғылар үшін «Электр қондырғыларын орнату қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 230 бұйрығымен (бұдан әрі - ЭҚОҚ) бекітілген Электр қондырғыларын орнату қағидаларының талаптарына сәйкес жарылыс-өрт және өрт қауіптілігі бойынша санаттар, сондай-ақ аймақтардың кластары айқындалады, үй-жайлардың есіктеріндегі белгілермен олардың тиістілігі белгіленеді.

Өрт қауіпі жоғары жабдықтың жанында қауіпсіздік белгілерін орнату қажет.

Зерттелмеген жарылыс-өрт қауіпті көрсеткіштері бар заттар мен материалдарды өндіру процестерінде қолдануға, сондай-ақ оларды басқа заттармен және материалдармен бірлесіп сақтауға жол берілмейді.

3.25. Университет үй-жайларында рұқсат етілмейді:

1) жертөлелерде, жертөле қабаттарында, шатырларда, техникалық қабаттар мен үй-жайларда, желдеткіш камераларда тез тұтанатын сұйықтықтарды (бұдан әрі - ТТС), жанғыш сұйықтықтарды (бұдан әрі - ЖС), жарылғыш заттарды, пиротехникалық бұйымдарды, жанғыш газдары бар баллондарды, аэрозольді қаптамадағы тауарларды, целлулоидты, жарылғыш өрт қауіпті, жанғыш заттар мен материалдарды жинауға және сақтауға;

2) жобалау құжаттамасында көзделген жағдайларды қоспағанда, жертөлелерді, жертөле қабаттарын шатырларды, техникалық қабаттар мен үй-жайларды, желдеткіш камераларды нысаналы мақсатқа сай емес пайдалану және қолдануға;

3) лифт залдарын мақсатына сай емес пайдалануға;

4) едендік дәліздерден, залдардан, фойелерден, тамбурлардан және баспалдақ торларынан эвакуациялық шығу есіктерін, эвакуация жолдарында өрттің қауіпті факторларының таралуына кедергі келтіретін басқа да жобада көзделген есіктерді алып тастауға;

5) адамдарды қауіпсіз эвакуациялау жағдайлары нашарлайтын, өрт сөндіргіштерге, өрт крандарына және басқа да өрт қауіпсіздігі құралдарына қолжетімділік шектелетін немесе автоматты өрттен қорғау жүйелерінің (автоматты өрт дабылы, стационарлық автоматты өрт сөндіру қондырғысы, түтін шығару жүйесі, құлақтандыру және эвакуацияны басқару жүйесі) әрекет ету аймағы азаятын көлемдік-жоспарлау шешімдеріне өзгерістер енгізуге;

6) есіктерді, балкондар мен лоджиялардағы люктерді, аралас секцияларға өтулерді және сыртқы эвакуациялық баспалдақтарға шығуларды жиһазбен, жабдықтармен және басқа да заттармен үйіп тастауға;

7) үй-жайларды тазалауды және бензин, керосин және басқа да ТТС және ЖС қолдана отырып киімді жууды жүргізу, сондай-ақ мұздатылған құбырларды үрлемелі шамдармен және ашық отты қолдана отырып, басқа да тәсілдермен жылытуды жүргізуге;

8) майланған сүрту материалын жинамай қалдыруға;

9) жертөле терезелерінің жанындағы терезелер мен шұңқырларға (қоймалардың, кассалардың, қару-жарақ бөлмелерінің, құпия бөліктердің үй-жайларын қоспағанда) түпкілікті торларды орнатуға;

10) өрт болған жағдайда қауіпсіздік аймақтарына жататын балкондарды, лоджияларды және галереяларды әйнекпен қаптауға;

11) баспалдақ торлары мен дәліздерде қойма (қосалқы үй-жайлар) ұйымдастыруға, сондай-ақ баспалдақ маршының астында және баспалдақ алаңдарында заттарды, жиһаздарды және басқа да жанғыш материалдарды сақтауға; Бірінші және жертөле қабаттарындағы баспалдақ маршының астында орталық жылытуды басқару тораптарына, су өлшегіш тораптарға және жанбайтын материалдардан жасалған қалқалармен қоршалған электр қалқанына арналған үй-жайларды орнатуға рұқсат етіледі;

12) ғимараттардың өндірістік және қойма үй-жайларында (отқа төзімділігі V дәрежелі ғимараттардан басқа) антресольдарды, қалқаларды, тұрмыстық бөлмелерді, қоймаларды, кеңселерді және жанғыш материалдардан жасалған басқа да кіріктірілген үй-жайларды орналастыруға;

13) өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету және өрт сөндіру құралдарына, сондай-ақ құтқару құрылғыларын бекіту орындарына өтетін жолдарды бітеуге және жабуға.

3.24. Университет ғимараттары мен құрылыстарының шатырларындағы (жабындарындағы) сыртқы өрт баспалдақтары мен қоршаулар жарамды күйде ұсталуы және бес жылда кемінде бір рет пайдалану сынақтарынан өтуі қажет.

3.25. Бір мезгілде 50-ден астам адам болуға арналған үй-жайларда, сондай-ақ бір мезгілде 15-тен астам адам болуға арналған жертөле және жертөле қабаттарындағы үй-жайларда кемінде екі эвакуациялық шығу көзделеді.

Отқа төзімділігі IV және V дәрежелі ғимараттар мен құрылыстарда бір мезгілде 50 және одан да көп адам болуға тек бірінші қабаттағы үй жайларда ғана жол беріледі.

3.26. Көрнекі, асханалық және басқа да залдардағы (үй-жайлардағы) келушілер саны эвакуациялау жолдарының өткізу қабілеттілігін негізге ала отырып, жобалау нормаларында белгіленген немесе есептеумен айқындалған саннан аспау қажет. Жобалау нормаларында есептеу үшін деректер болмаған жағдайда адамдарды залдардан эвакуациялауды қамтамасыз ету уақытын - 2 минут, ал бір келушіге келетін есептік алаңды - $0,75 \text{ м}^2$ ретінде қабылдау қажет.

3.27. Технология шарттары бойынша адамдардың тұрақты болуын талап етпейтін шатыр үй-жайларының, техникалық қабаттар мен жертөлелердің есіктері құлыпқа жабылады. Көрсетілген үй-жайлардың есіктеріне кілттердің сақталатын орны туралы ақпарат ілінеді. Шатырлардың, техникалық қабаттардың және жертөлелердің терезелері әйнектеліп, үнемі жабық тұруы керек.

Ғимараттардың (құрылыстардың) жертөле және жертөле қабаттарының терезе ойықтарының жанындағы шұңқырлар қоқыстардан және басқа заттардан тазартылады. Көрсетілген шұңқырларды қорғайтын металл торлар ашылады, ал терезелердегі құлыптар ішкі жағынан кілтсіз ашылады.

3.28. Ғимараттардың (құрылыстардың) жертөле және жертөле қабаттарының терезе ойықтарының жанындағы шұңқырлар қоқыстардан және басқа заттардан тазартылады. Көрсетілген шұңқырларды қорғайтын металл торлар ашылады, ал терезелердегі құлыптар ішкі жағынан кілтсіз ашылады.

3.29. Майлармен, лактармен, бояулармен және басқа да ТТС және ЖС-мен жұмыс істейтін адамдардың арнайы киімдерін осы мақсат үшін арнайы бөлінген орындарда орнатылған металл шкафтарда аспалы түрде сақтау қажет.

3.30. Айына кемінде бір рет үй-жайда орнатылған өрт сөндіргіштер тексерілуге тиіс.

3.31. Өрт қауіпі жоғары жабдықтың жанында стандартты қауіпсіздік белгілері ілінуі керек.

3.32. Бөлмені жаппас бұрын оны толығымен тексеріп, өрттен қауіпсіз күйге көз жеткізіп, бөлмені жабу керек.

4. Электр қондырғыларына қойылатын өрт қауіпсіздігі талаптары

4.1. Электр қондырғылары ЭҚОҚ-ға, техникалық пайдалану қағидаларына (бұдан әрі - ТПҚ), тұтынушылардың электр қондырғыларын техникалық пайдалану қағидаларына (бұдан әрі - ТЭҚТПҚ) және басқа да нормативтік құжаттарға сәйкес монтаждалуы және пайдаланылуы тиіс

4.2. Барлық ток өткізгіш бөліктер, тарату құрылғылары, аппараттар мен өлшеу аспаптары, сондай-ақ жарылғыш түрдегі сақтандыру құрылғылары, ажыратқыштар, іске қосу аппараттары мен электр қондырғыларының құрылғылары тек жанбайтын негіздерде орнатылады.

4.3. Сымдар мен кабельдердің өткізгіштерін қосу, ұштау және тармақтау өрт қауіпті өтпелі кедергілерді болдырмау үшін қысу, дәнекерлеу немесе арнайы қысқыштардың көмегімен жүргізіледі.

4.4. Сымдар мен кабельдердің өзектерін жалғау және тармақтау орындары, сондай-ақ жалғау және тармақтау қысқыштары осы сымдар мен кабельдердің тұтас орындарының өзектерін оқшаулауға тең оқшауланады.

4.5. Оқшаулағыш тіректерге төселген сымдарды қоспағанда, сымдар мен кабельдерді жалғау және тармақтау жалғаушы және тармақтаушы қораптарда, жалғаушы және тармақтаушы қысқыштардың оқшаулағыш корпустарында, құрылыс конструкцияларының арнайы тауашаларында, электр орнату бұйымдарының, аппараттар мен машиналардың корпустарының ішінде орындалады. Оқшаулағыш тіректерге төсеу кезінде сымдардың қосылуы немесе тармақталуы тікелей оқшаулағышта, клицада немесе олардың үстінде, сондай-ақ роликте орындалады. Жалғау және тармақтау қораптары қорғаныс қақпақтарымен қамтамасыз етіледі.

4.6. Жұмыс аяқталғаннан кейін жабылатын және кезекші персонал бақыламайтын барлық үй-жайларда (мақсатына қарамастан) барлық электр қондырғылары мен электр аспаптары токтан ажыратылуға тиіс. Автоматты өрт сөндіру қондырғыларын, өрт және күзет сигнализациясын, технологияның талабы бойынша тәулік бойы жұмыс істейтін электр қондырғыларын кезекші және авариялық жарықтандыруды қоспағанда.

4.7. Электр қозғалтқыштары, шамдар, сымдар, тарату құрылғылары жанғыш шаңнан айына кемінде екі рет, ал шаң айтарлықтай бөлінетін үй - жайларда-айына кемінде төрт рет тазартылады.

4.8. Электр қондырғыларын пайдалану кезінде рұқсат етілмейді:

1) электр желілерін және электр энергиясын қабылдағыштарды өндіруші нұсқаулығында белгіленген қауіпсіздік талаптарын бұза отырып, өртке әкеп соғуы мүмкін ақаулары бар электр қабылдағыштарды (ұшқын шығару, қысқа тұйықталу, кабель мен сым оқшаулауының шамадан тыс қызуы, автоматиканың істен шығуы) пайдалануға. басқару жүйелері, авариялық және

өртке қарсы қорғаныс), оқшаулауы зақымдалған немесе қорғаныш қасиеттерін жоғалтқан электр сымдары мен кабельдерді басқару;

2) электр энергиясын қабылдағыштарды өндіруші ұсынған конструкциялық және қорғау жүйелерін бұза отырып, оның ішінде зақымдалған және бос электр қондырғыларының бұйымдарын пайдалану;

3) жобада көзделген термостаттар болмаған немесе ақаулы болған кезде электр жылыту құрылғыларын пайдалану;

4) электр үтіктерін, электр плиталарын, электр шәйнектерін және өрт қаупін болдырмайтын арнайы тіректерсіз (электр розеткалары, жылыту дискілері) басқа электр жылыту құралдарын, егер олардың болуы өндіруші нұсқаулығында көзделген болса, пайдалану;

5) стандартты емес (үйде жасалған) электр жылыту құрылғыларын пайдалануға, калибрленбеген сақтандырғыш буындарды, қолдан жасалған шамадан тыс жүктемеден және қысқа тұйықталудан қорғау құралдарын пайдалану;

6) өрт қауіпті және (немесе) жарылыс және өрт қауіпті заттар мен материалдарды электр қалқандарының, электр қозғалтқыштары мен іске қосу жабдығының жанында орналастыру (сақтау);

7) жарылыс және (немесе) өрттен қорғаудың деңгейі мен түрі бойынша дайындаушы белгісі жоқ электр жабдықтарын жарылыс және өрт қауіпті аймақтарда пайдалану;

8) электр шамдары мен шамдарды қағазбен, шүберекпен және басқа да жанғыш материалдармен орау;

9) розеткаға қосылған электр аспаптарын қараусыз қалдыру;

10) қойма үй-жайлары арқылы транзиттік электр сымдары мен кабельдік желілерді тарту.

5. Сақтау объектілерін ұстау кезінде өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі

5.1. Материалдық құндылықтар ассортиментке сәйкес қатаң сақталуы тиіс, бұл ретте тез тұтанатын сұйықтықтарды қалған материалдармен бірге сақтауға рұқсат етілмейді.

5.2. Қоймаларда (үй-жайларда) заттар мен материалдарды сақтау олардың өрт қауіпті физика-химиялық қасиеттерін (ылғал түскен кезде, ауамен жанасқанда тотығу, өзін-өзі қыздыру және тұтану қабілеті), стандарттау жөніндегі құжаттардың талаптарына сәйкес өрт сөндіргіш заттардың үйлесімділік және біртектілік белгілерін ескере отырып жүргізіледі.

Қолданылатын өрт сөндіргіш заттардың біртектілігіне қарамастан, материалдар мен тауарларды каучукпен немесе авторезинамен бір секцияда бірлесіп сақтауға рұқсат етілмейді.

5.3. Жанғыш газдары бар баллондар, тез тұтанатын және жанғыш сұйықтықтары бар ыдыстар, сондай-ақ аэрозольді қаптамалар күн сәулесінен және өзге де жылу әсерінен қорғалады.

5.4. Көп қабатты қоймаларда аэрозольді қаптамаларды жинау тек жоғарғы қабаттағы өртке қарсы бөлімдерде, бөлімдегі қаптамалар саны 150 000 данадан аспаған кезде жүзеге асырылады.

Қойманың оқшауланған бөлігінде қойманың жалпы сыйымдылығы 900 000 қаптамадан аспайтын 150 000 қаптамадан (қораптардан) артық емес сақтау жүзеге асырылады. Қоймалар оңай төгілетін жабындары бар шатырсыз ғимараттарға орналастырылады.

Жалпы қоймаларда саны 5 000 данадан аспайтын аэрозоль қаптамаларын сақтау рұқсат етіледі.

5.5. Ашық алаңдарда немесе шатырлардың астында аэрозольдік қаптамалар тек жанбайтын контейнерлерде сақталады.

5.6. Қойма үй-жайларында стеллажсыз сақтау әдісімен материалдар қатарға жиналады. Қойма үй-жайларының есіктеріне қарама-қарсы ені есіктердің еніне тең, бірақ кемінде 1 метр бос өтетін жер қалдырылады.

Әр 6 метр сайын қоймаларда ені 0,8 метрден кем емес бойлық өтетін жер орнатылады.

5.7. Қойма үй-жайларының ішіндегі ағаш конструкциялар отқа төзімді құраммен өңделеді.

5.8. Транзиттік электр кабельдері, газ және өзге де коммуникациялар өтетін үй-жайларда қоймаларды орналастыруға рұқсат етілмейді.

5.9. Шамдардан сақталатын тауарларға дейінгі арақашықтық жанғыш құрылыс конструкцияларының бетіне дейін кемінде 0,5 метр және 0,2 метр рұқсат етіледі.

5.10. Тауарлық-материалдық құндылықтарды сақтауға арналған үй-жайларда тұрмыстық, тамақ ішуге арналған бөлмелерді және басқа да қосалқы қызметтерді орнатуға рұқсат етілмейді.

Тауартанушылардың, сарапшылардың, қоймашылардың жұмыс орындарын қоршау үшін қойма үй-жайларында орнатылатын әйнектелген қалқалар өрт туындаған жағдайда адамдарды немесе тауар-материалдық құндылықтарды эвакуациялауға кедергі келтірмеуге тиіс.

5.11. Қойма үй-жайларында тиеу-түсіруге, көлік құралдарын тұраққа қоюға және жөндеуге рұқсат етілмейді.

Рампаға (платформаға) түсірілген жүктер мен материалдарды жұмыс күнінің соңына қарай алып тастау қажет.

5.12. Қойма ғимараттарында ыдыстарды ашуға, жарамдылығын тексеруге және ұсақ жөндеуге, өнімді өлшеп орауға, өрт қауіпті сұйықтықтардың (нитро бояулар, лактар) жұмыс қоспаларын дайындауға байланысты барлық операциялар оларды сақтау орындарынан оқшауланған үй-жайларда жүргізіледі.

5.13. Автомобильдер, автожүктегіштер мен автокрандар және жүк көтергіш техниканың басқа да түрлері қатарларға және олардың жарамды ұшқын сөндіргіштері болған кезде 3 метрден кем қашықтықтағы шатырларға жіберіледі.

5.14. Қоймалардың электр жабдықтары жұмыс күні аяқталғаннан кейін токтан ажыратылады. Қойманы электрмен жабдықтауды ажыратуға арналған

аппараттар қойма үй-жайының сыртында, жанбайтын материалдардан жасалған қабырғада немесе жеке тұрған тіректе орналасады, пломбалауға арналған құрылғысы бар шкафқа немесе текшеге салынады және құлыппен жабылады.

5.15. Қоймалардың үй-жайларында кезекші жарықтандыруға, сондай-ақ газ плиталарын, электр жылыту аспаптарын пайдалануға және штепсельдік розеткаларды орнатуға жол берілмейді.

5.16. Материалдарды ашық алаңда сақтау кезінде бір секцияның (қатардың) ауданы 300 м^2 артық емес, ал қатарлар арасындағы өртке қарсы алшақтықтар 6 метрден кем емес болады.

5.17. Базалар мен қоймалар аумағында орналасқан ғимараттарда персоналдың және басқа адамдардың тұруына рұқсат етілмейді.

5.18. Қоймаларда тез тұтанатын және жанғыш сұйықтықтарды белгіленген нормадан асатын мөлшерде сақтауға рұқсат етілмейді.

5.19. Жанғыш материалдарды немесе жанбайтын материалдарды түтін шығаруға арналған шұңқырлары бар терезелері жоқ жертөле және жертөле қабаттарының үй-жайларында, сондай-ақ ғимараттардың жалпы баспалдақ торлары осы қабаттармен байланысқан кезде жанғыш ыдыста сақтауға рұқсат етілмейді.

5.20. Жанғыш газы бар баллондарды сақтауға арналған қоймалар оңай төгілетін жабындары бар бір қабатты болуы және шатырлы үй-жайлары болмауы тиіс. Газ баллондары сақталатын үй-жайлардың терезелері ақ бояумен боялуы немесе күннен қорғайтын жанбайтын құрылғылармен жабдықталуы тиіс.

5.21. Баллондарды ашық алаңдарда сақтау кезінде шатырлар жанбайтын материалдардан жасалуы тиіс.

5.22. Жанғыш газдары бар баллондар оттегі, сығылған ауа, хлор, фтор және басқа да тотықтырғыштары бар баллондардан, сондай-ақ улы газдары бар баллондардан бөлек сақталуы тиіс.

Баллондарды сақтау орнының айналасында 10 метр қашықтықта жанғыш материалдарды сақтауға және от жұмыстарын жүргізуге рұқсат етілмейді.

5.23. Оттегі бар баллондарды сақтау және тасымалдау кезінде майлардың баллон арматурасының майланған материалдарымен жанасуына рұқсат етілмейді.

Оттегі бар баллондарды қолмен орау кезінде бекіту арматурасын алуға рұқсат етілмейді.

5.24. Табандығы бар жанғыш газдары бар баллондар арнайы ұяларда, торларда және олардың құлауын болдырмайтын басқа да құрылғыларда тік күйде сақталуы тиіс.

Табандығы жоқ баллондар рамаларда немесе сөрелерде көлденең күйде сақталады. Бұл жағдайда қатардың биіктігі 1,5 метрден аспайды, ал клапандар қауіпсіздік қақпақтарымен жабылады және бір жаққа бұрылады.

5.25. Газ қоймаларында қандай да бір басқа заттарды, материалдар мен жабдықтарды сақтауға рұқсат етілмейді.

5.26. Баллондар орналастырылатын шкафтар мен стендтер жанбайтын материалдардан жасалады және оларда жарылыс қаупі бар қоспалардың пайда болуын болдырмайтын табиғи желдетумен қамтамасыз етіледі.

5.27. Газды сығылған, сұйытылған және еріген күйде сақтау құрылғының талаптарына сәйкес келетін баллондарда және қысыммен жұмыс істейтін ыдыстарды қауіпсіз пайдалану кезінде жүзеге асырылады. Баллондардың сыртқы беті осы газ үшін белгіленген түске боялады.

5.28. Сақтау кезінде баллондардың бір-біріне соғылмауы немесе қақпақтар мен цилиндрлер еденге құламауы керек.

5.29. Баллондардан газдың ағуы анықталған жағдайда оларды қоймадан қауіпсіз жерге шығару қажет.

5.30. Жанғыш газ баллондары сақталатын қоймаға металл шегелермен немесе тақамен қапталған аяқ киім киген адамдарды кіргізуге болмайды.

5.31. Жанғыш газдары бар қоймалардың үй-жайлары табиғи желдетумен қамтамасыз етіледі.

5.32. Қойманы жаппас бұрын барлық үй-жайларды тексеріп, олардың өрттен қауіпсіз күйіне көз жеткізіп, қойманы жауып, электр желісін сөндіріп, ғимараттың сыртында орнатылған ажыратқышты өшіру керек.

6. Өрт сөндіргіш заттарды қолдану ережелері

6.1. Өндірістік, әкімшілік, қосалқы және қойма ғимараттары, сондай-ақ ашық өндірістік алаңдар немесе учаскелер қолданыстағы нормаларға сәйкес бастапқы өрт сөндіру құралдарымен қамтамасыз етілуі тиіс.

6.2. Алғашқы өрт сөндіру құралдарына тасымалданатын және жылжымалы өрт сөндіргіштердің барлық түрлері, өрт крандарының жабдықтары (бұдан әрі - ӨК), ұнтақ құрамдары бар жәшіктер (күм, перлит), отқа төзімді маталар (асбест төсемі, кошма, киіз және т.б.), сондай-ақ өрт гидранттары (бұдан әрі - ӨГ) жатады.

6.3. Бастапқы өрт сөндіру құралдары қол жетімсіз жерлерде орналастырылмауы тиіс және персоналды үй-жайлардан эвакуациялау кезінде кедергі болмауы тиіс.

6.4. Өрт сөндіру құралдарын тұрмыстық, өндірістік және басқа да қажеттіліктер үшін пайдалануға тыйым салынады.

6.5. Алғашқы өрт сөндіру құралдарын орналастыру үшін арнайы қалқандар (бекеттер) орнатылуы тиіс. Бір реттік өрт сөндіргішті тек шағын үй-жайларда орналастыруға рұқсат етіледі.

6.6. Өрт сөндіргіштер мен өрт сөндіру құралдарын орналастыру, сондай-ақ олардың саны жобамен айқындалмайды, бірақ өрт қауіпсіздігінің салалық қағидалары мен алғашқы өрт сөндіру құралдарын есептеу нормалары негізінде белгіленеді.

6.7. Өрт сөндіру шкафтары өрт краны жабдықтарының жиынтығын және өрт сөндіргіштің өрт сөндіргіш затының заряд массасы кемінде 5 килограмм (бұдан әрі - кг), сондай-ақ адамдарды жеке қорғау және құтқару құралдарын

орналастыру мүмкіндігімен жабдықталған үш нұсқаның (монтаждалған, бекітілген және орнатылған) кез келгенінде орнатылады.

6.8. Өртке қарсы қалқандар өнеркәсіптік (ағаш қалқандар, металл қалқандар) немесе жергілікті өндірісте (габариттік өлшемдері: кемінде 1200x600 мм және МЕМСТ талаптарына сәйкес боялған) болуы мүмкін. Сақталатын өрт сөндіру жабдықтары мен жабдықтарының түрін визуалды сәйкестендіруге мүмкіндік беретін жабық есіктері бар қабырғалық шкафтар түріндегі өрт панельдерін орнатуға рұқсат етіледі. Есіктер мөрленіп, кілтсіз немесе көп күш жұмсамай ашылуы керек.

6.9. Өрт сөндіру құралдары мен құрал-жабдық қалқандарға бекіту оларды арнайы айлабұйымдарсыз немесе құрал-саймандарсыз тез алып тастауды қамтамасыз етуі тиіс.

6.10. Өртке қарсы қалқандардың саны тек жергілікті жағдайлардың ерекшеліктерімен, сондай-ақ пайдаланудың қарапайымдылығымен және оларды күтіп ұстауды қадағалаумен анықталады.

6.11. Өрт сөндіргіштер жану ошақтарын олардың бастапқы сатысында сөндіруге, сондай-ақ шағын құрылыстарды, машиналар мен механизмдерді өрттен қорғауға арналған. Өрт сөндіргіштер қол және жылжымалы болады. Қол өрт сөндіргіштерге олардың барлық түрлері кіреді, олардың корпусының көлемі 10 литр зарядқа дейін жетеді. Зарядтың үлкен көлемі бар өрт сөндіргіштер жылжымалы болып табылады, олардың корпустары арнайы арбаларға орнатылады.

6.12. Өрт сөндіргіштер қолданылатын өрт сөндіргіштің дизайны мен түріне қарай ерекшеленеді:

- 1) су;
- 2) көбік (химиялық, химиялық ауа көбік);
- 3) газ (көмірқышқыл газы, фреон, бром);
- 4) ұнтақ.

Газды және ұнтақты өрт сөндіргіштерді әртүрлі заттардың, материалдардың, сондай-ақ электр қондырғыларының, кабельдердің және кернеудегі сымдардың (көмірқышқыл газы 10 кВ дейін, ұнтақ 1 кВ дейін) өртін сөндіру үшін пайдалануға болады. Тұтқалы (рычагты) сөндіргіш құрылғысы бар көмірқышқыл газды өрт сөндіргіштерді жылына кемінде бір рет, ал клапан құлпы бар өрт сөндіргіштерді тоқсанына бір рет өлшеу арқылы тексерілуі керек (алынған массадан өрт сөндіргіш паспортында көрсетілген өшіру құрылғысы бар бос цилиндрдің массасы алынады). Цилиндрден зарядтың азаюы жылына бастапқы мөлшердің 5% - нан аспауы керек.

6.13. Газ және ұнтақты өрт сөндіргіштерді сынау және куәландыру дайындаушы зауыттардың паспорттарына және қысыммен жұмыс істейтін ыдыстарды орнату мен пайдалану қауіпсіздігінің қолданыстағы ережелеріне сәйкес жүзеге асырылуы керек.

6.14. Қысымды төмендету үшін қысымдалып тұрған өрт сөндіргішті бөлшектеуге тыйым салынады.

6.15. Өрт сөндіргіштерді температурасы +500С-тан асатын жылыту аспаптарының жанында, сондай-ақ күн сәулесі тікелей түсетін жерлерде орналастыруға рұқсат етілмейді.

6.16. Өрт сөндіргіштер мөрленіп, ақауы жоқ кеңауызы болуы тиіс.

6.17. Университет аумағы өрт сөндіру крандарын, сыртқы өрт сатыларын және өрт техникасын орналастыру орындарын, сондай-ақ өрт су қоймаларына жақындау орындарын жылдам табу үшін қараңғыда сыртқы жарықтандырумен қамтамасыз етіледі.

6.18. Тұрақты сыртқы су құбыры желісін төсеу және өрт гидранттарын орнату, сондай-ақ өрт су айдындары мен басқа да су көздерін салу негізгі құрылыс жұмыстарының басталуына қарай оларды өртті сөндіру үшін пайдалануға болатындай есеппен жүргізеді.

6.19. Өрт гидранттары жарамды күйде ұсталады, ал қыста қар мен мұздан оқшауланады және тазартылады.

6.20. Егер су құбыры желісінің учаскелері ажыратылған, гидранттар дұрыс жұмыс істемесе немесе желідегі қысым қажетті деңгейден төмендесе, су шаруашылығы диспетчері (елді мекендердің су құбыры желілері бойынша) немесе өртке қарсы сумен жабдықтауды қамтамасыз ететін тұлға (ұйымның су құбыры желілері бойынша) бұл туралы өртке қарсы қызметке хабарлайды.

6.21. Өртке қарсы сумен жабдықтау көздерінің (соның ішінде өрт крандары, өрт резервуарлары), өрт сөндіру машиналарын орнатуға арналған тіректердің, ғимараттар мен құрылыстардың өртке қарсы құрғақ құбырларына өрт сөндіру машиналары қосылатын орындардың, сондай-ақ қозғалыс бағытының олардың орналасқан жері стандарттау құжаттарының талаптарына сәйкес өрт қауіпсіздігі белгілерімен белгіленеді.

6.22. Жерасты өрт гидранты орналасқан жерде «ПГ» әріптік индексі және белгіден гидрантқа дейінгі метрдегі қашықтықтың сандық мәндері жазылған жарық немесе флуоресцентті көрсеткіш орнатылады.

Өрт сөндіру су айдынында «ӨА» әріптік индексі, текше метрдегі су қорының цифрлық мәндері және бір мезгілде су айдынының алаңында орнатылатын өрт сөндіру автомобильдерінің саны жазылған ұқсас көрсеткіш белгіленеді.

6.23. Ішкі өртке қарсы су құбыры жүйесінің өрт крандары клапаны бар бұру үй-жайдың еденінен $1,35 \pm 0,15$ м биіктікте болатындай етіп орнатылады, жеңдермен, оқпандармен жинақталады және пломбаланатын өрт шкафтарына салынады. Жұптастырылған өрт крандарын бірінің үстіне бірін орнатуға рұқсат етіледі, бұл ретте екінші кран еденнен кемінде 1 м биіктікте орнатылады.

Шкафтың есігінде «ӨК» әріптік индексі және реттік нөмірі көрсетіледі.

Өрт сөндіру жеңдері құрғақ, жақсы оралған немесе бүктелген және клапандар мен магистральдарға бекітілген күйде сақталады.

6.24. Өртке қарсы сумен жабдықтау жүйелерінің жабдығы (өрт гидранттары, өрт крандары, су және көбікті өрт сөндірудің, сондай-ақ сумен суарудың құрғақ құбырлы жүйелері) пайдалануға қабылдағанға дейін және

жылына кемінде екі рет (көктемде және күзде) техникалық тексеруден өтеді, суды іске қосу (су беру) арқылы жұмысқа қабілеттілігі тексеріледі.

7. Көмекші жабдықтар мен өрт сөндіру құралдары

7.1. Құм үнемі құрғақ, борпылдақ болуы керек және сыйымдылығы 0,5 м³ болатын металл қораптарда сақталуы керек. Жылына бір рет араластырып, тастарды алып тастау керек.

7.2. Асбест төсемі, киіз, кошма жеке учаскелерді, жабдықтарды өрттен қорғау немесе төтенше жағдай кезінде ұшқындар мен жану ошақтарынан оқшаулау үшін қолдану қажет жерлерде ғана орналастырылуы керек.

7.3. Конструкцияларды ашуға немесе жанып жатқан материалдарды сүйреуге арналған өрт балталары, шелектер және басқа да құрал-жабдық өрт қалқандарына ілінеді.

7.4. Өртке қарсы құралдың жарамдылығы сыртқы тексерумен анықталады. Құрал сызаттарсыз, сынықтарсыз және майыстарсыз таза болуы керек, құралдың жұмыс бөліктері қайралып тұруы керек.

8. Өрт кезіндегі іс-қимыл тәртібі

8.1. Өрт немесе жану белгілері (түтін, күйік иісі, температураның жоғарлауы және т.б.) анықталған кезде:

1) бұл туралы «101» телефоны бойынша өртке қарсы қызметке немесе «112» телефоны бойынша бірыңғай кезекші-диспетчерлік қызметке дереу хабарлау (объектінің мекенжайын, өрт шыққан жерін атау, сондай-ақ өзінің тегін хабарлау);

2) мүмкіндігінше адамдарды эвакуациялау, өртті сөндіру және материалдық құндылықтардың сақталуы жөнінде шаралар қабылдауы керек.

8.2. Өрт болған жерге келген қызметкерлер:

1) өрттің туындағаны туралы хабарламаны өртке қарсы қызметке қайталауға және жоғары тұрған басшылыққа, диспетчерге, объект бойынша жауапты кезекшіге хабарлауға;

2) адамдардың өміріне қауіп төнген жағдайда қолда бар күштер мен құралдарды пайдалана отырып, оларды құтқаруды дереу ұйымдастыруға;

3) өрттен қорғаудың автоматты жүйелерінің жұмысқа қосылуын тексеруге;

4) қажет болған жағдайда электр энергиясын өшіруге, агрегаттардың, аппараттардың жұмысын тоқтатуға, газ, бу және су коммуникацияларын жабуға, авариялық және оған іргелес үй-жайларда желдету жүйелерінің жұмысын тоқтатуға, өрттің дамуын болдырмауға ықпал ететін басқа да іс-шараларды орындауға;

5) ғимараттағы барлық жұмыстарды тоқтатуға;

6) өртті сөндіруге қатыспайтын барлық қызметкерлерді қауіпті аймақтан тыс шығарып тастауға;

7) материалдық құндылықтарды эвакуациялауды және қорғауды ұйымдастыруға;

8) өртке қарсы қызмет бөлімшелерінің кездесуін ұйымдастыруға және оларға өртті сөндіру кезінде көмек көрсетуге;

9) өртке қарсы қызметтің өрт бөлімшесі келгеннен кейін басқарма басшысы, объект меңгерушісі, комендант, өндірістік-техникалық қызмет немесе басқа да лауазымды тұлға объектінің конструктивтік және технологиялық ерекшеліктері, объектіде сақталатын және қолданылатын қауіпті, жарылыс қауіпті, улы және т.б. заттардың, материалдардың саны мен өрт қауіпті қасиеттері туралы өртті сөндіру басшысын хабардар етуге міндетті.

8.3. Объектіде болған әрбір өрт бойынша әкімшілік өрттің туындауына және дамуына ықпал ететін мән-жайларды анықтауға және қажетті профилактикалық іс-шараларды жүзеге асыруға міндетті.

8.4. Жұмыс орындарында/жекелеген жұмыс учаскелерінде және өртке қарсы режимде өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралардың орындалуын бақылау және оған байланысты жауапкершілік құрылымдық бөлімшелердің басшыларына/бастықтарына жүктеледі.

8.5. Өрт қауіпсіздігі саласындағы талаптарды сақтағаны үшін тексеру нысанында және өзге де нысандарда ішкі бақылауды жүзеге асыруды еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау және азаматтық қорғау бөлімі жүзеге асырады. Ішкі бақылау кезінде еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау және азаматтық қорғау бөлімінің мамандары:

1) өрт қауіпсіздігі саласындағы Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінің сақталуын тексеруді жүзеге асыруға;

2) тексеру қорытындысы бойынша университет Басқарма Төрағасы-Ректорының атына заңнама нормаларын, өрт қауіпсіздігі туралы келісімдер мен ұжымдық шарттардың ережелерін анықталған бұзушылықтарды жою туралы ұсыныстар енгізуге, лауазымды адамдар анықталған бұзушылықтарды уақытылы жоймаған жағдайда материалдарды қарау және оларға ықпал ету шараларын қабылдау үшін уәкілетті органға беру үшін ұсыныстар енгізуге;

3) ұйымның лауазымды адамдарынан қоғамдық инспекторға жүктелген функцияларды орындау үшін қажетті тиісті құжаттар мен өзге де ақпаратты алуға;

4) өндірістегі жазатайым оқиғаларды тергеу және Университеттегі өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларды әзірлеу жөніндегі комиссияға қатысуға міндетті.

9. Эвакуация жолдары

9.1. Эвакуациялық жолдар мен шығуларды пайдалану кезінде жобалау шешімдері мен стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың, сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы құжаттардың (оның ішінде эвакуациялық жолдар мен шығулардың жарықтандыру, саны, мөлшері және көлемдік-жоспарлау шешімдері бойынша, сондай-ақ эвакуациялау жолдарында өрт қауіпсіздігі белгілерінің болуы бойынша) талаптарының сақталуы қамтамасыз етіледі.

9.2. Эвакуация жолдарындағы есіктер еркін және ғимараттан шығу бағыты бойынша ашылуы тиіс.

9.3. Эвакуациялық шығу есіктеріндегі құлыптар ғимарат (құрылыс) ішіндегі адамдарға кілтсіз құлыпты ішінен еркін ашу мүмкіндігін қамтамасыз етуі тиіс.

9.4. Эвакуация жолдарында қолданылатын электр желісінен және электр желісінен тәуелсіз электрмен қоректенетін үш өлшемді өздігінен жарықтанатын өрт қауіпсіздігі белгілері (соның ішінде «Эвакуациялық (авариялық) шығу», «Авариялық шығу есігі» жарықтандырылған белгілер) әрқашан жарамды күйде және қосулы болуы керек. Аудиторияларда, демонстрацияларда, көрмелерде және басқа залдарда оларды тек адамдар қатысатын іс-шаралар кезінде қосуға болады. Эвакуациялық жарықтандыру жұмыс істейтін жарықтандыруды электрмен жабдықтау үзілген кезде автоматты түрде қосылуы керек.

9.5. Эвакуациялық жолдар мен шығуларды пайдалану кезінде жол берілмейді:

1) эвакуациялық жолдар мен шығуларды (оның ішінде өткелдерді, дәліздерді, тамбурларды, галереяларды, лифт залдарын, эскалаторларды, баспалдақ алаңдарын, баспалдақ шерулерін, есіктерді, эвакуациялық люктерді) әртүрлі материалдармен, бұйымдармен, жабдықтармен, өндірістік қалдықтармен, қоқыспен және басқа да заттармен үйіп тастауға, сондай-ақ эвакуациялық шығу есіктерін бітеуге;

2) шығатын жерлердің тамбурларында киімге арналған кептіргіштер мен ілгіштер, гардеробтар орнатуға, сондай-ақ құрал-жабдықтар мен материалдарды сақтауға;

3) эвакуациялау жолдарында адамдардың еркін эвакуациялануына кедергі келтіретін табалдырықтарды (есік ойықтарындағы табалдырықтарды қоспағанда), жылжымалы және көтеру-түсіру есіктері мен қақпаларын, айналмалы есіктер мен турникеттерді орналастыруға;

4) қабырғалар мен төбелерді, сондай-ақ көшіру жолдарындағы сатылар мен баспалдақ алаңдарын (отқа төзімділігі V дәрежелі ғимараттардан басқа) әрлеу, қаптау және бояу үшін жанғыш материалдарды қолдануға;

5) баспалдақ торларының, дәліздердің, залдар мен тамбурлардың өздігінен жабылатын есіктерін ашық күйде бекітуге, сондай-ақ оларды алып тастауға;

6) түтінсіз баспалдақ торларында ауа аймақтарының жалюздерін шынылауға немесе жабуға;

7) есіктер мен фрамбаларды шынылауда арматураланған әйнекті кәдімгі шыныға ауыстыруға рұқсат етілмейді.

Үй-жайларда технологиялық, көрмелік және басқа да жабдықтарды орналастыру кезінде жобалау нормаларына сәйкес баспалдақтарға және басқа эвакуациялық жолдарға эвакуациялық жолдар қарастырылуы тиіс.

9.6. Адамдар саны көп объектілерде электр қуаты өшіп қалған жағдайда техникалық қызмет көрсететін персоналда электр шамдары болуы керек. Шамдардың санын мекеменің сипаттамаларына, кезекші персоналдың

болуына, ғимараттағы адамдардың санына қарай, бірақ әрбір кезекші қызметкерге бір адамнан кем болмайтындай етіп басшы белгілейді.

9.7. Адамдар көп жиналатын бөлмелердегі кілемдер, төсеніштер және басқа еден жабындары еденге мықтап бекітіледі. Эвакуациялық жолдарда жанғыш және улы әрлеу материалдарын, кілемдерді және жануды жер бетіне тез тарататын басқа еден жабындарын пайдалануға рұқсат етілмейді.

10. Өрт дабылы және өрт сөндіру жүйелеріне техникалық қызмет көрсету, адамдарды өрт туралы ескерту және эвакуацияны басқару

10.1. Өрт дабылы мен өрт сөндірудің автоматты қондырғыларына, түтінге қарсы қорғау жүйелеріне техникалық қызмет көрсету және жоспарлы-алдын ала жөндеу, адамдарды өрт туралы хабардар ету және эвакуациялауды басқару жөніндегі регламенттік жұмыстар дайындаушы зауыттардың техникалық құжаттамасын және жөндеу жұмыстарын жүргізу мерзімдерін ескере отырып жасалатын жылдық жоспар-кестеге сәйкес жүзеге асырылуы тиіс. Автоматты өрт дабылына техникалық қызмет көрсету және жоспарлы-алдын ала жөндеу тиісті біліктілік талаптары бар мамандандырылған ұйыммен шарт бойынша орындалады.

10.2. Қондырғыны (жекелеген желілерді, хабарлағыштарды) ажыратуға байланысты техникалық қызмет көрсету немесе жөндеу жұмыстарын орындау кезеңінде жұмыс беруші ғимараттарды, құрылыстарды, үй-жайларды, технологиялық жабдықтарды өрттен қорғау жөнінде қажетті шаралар қабылдайды.

10.3. Өрт автоматикасы қондырғыларын жобалау-сметалық құжаттамаға сәйкес жарамды күйде және тұрақты дайындықта ұстау керек.

Нормалар мен Қағидаларда айтылған жағдайларды қоспағанда, қондырғыларды автоматты іске қосудан қолмен ауыстыруға жол берілмейді.

10.4. Өрт сөндіру қондырғыларының баллондары мен сыйымдылықтары, өрт сөндіргіш заттың массасы мен қысымы есептік мәндерден 10% және одан төмен, зарядтауға немесе қайта зарядтауға жатады.

10.5. Механикалық зақымдану қаупі бар жерлерде спринклер (дренчерлер) қондырғыларының суландырғыштары жылудың таралуына әсер етпейтін және суару картасын өзгертпейтін сенімді қоршаулармен қорғалуы тиіс.

Ашылған және ақаулы суландырғыштардың орнына бітеуіштер мен тығындарды орнатуға жол берілмейді.

10.6. Өрт туралы хабарлау жүйелері эвакуациялау жоспарларына сәйкес бүкіл ғимарат (құрылыс) бойынша бір мезгілде немесе оның жекелеген бөліктеріне (қабаттары, секциялары) таңдамалы түрде хабарлау сигналдарын беруді қамтамасыз етуге тиіс.

Хабарлау жүйелерін пайдалану тәртібі оларды пайдалану жөніндегі нұсқаулықтарда және жүйелерді іске қосатын адамдарды көрсете отырып, эвакуациялау жоспарларында айқындалады.

10.7. Өрт туралы адамдарды хабардар етудің техникалық құралдары талап етілмейтін ғимараттарда объектінің басшысы өрт туралы Жағдаяттық басқару орталығы арқылы адамдарды хабардар ету тәртібін айқындайды.

10.8. Ағашқы өрт сөндіру құралдарын өндірістік ғимараттар мен кәсіпорындардың аумағында орналастыру үшін арнайы өрт қалқандары орнатылуы тиіс.

10.9. Өрт сөндіргіштерді орналастыру, қызмет көрсету және қолдану тәртібі дайындаушы кәсіпорындар нұсқаулықтарының, қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттардың нұсқауларына, сондай-ақ мынадай талаптарға сәйкес сақталады:

1) адамдарды қорғалатын үй-жайлардан эвакуациялау жолдарында, оларды тауашаларға орналастыру жағдайларынан басқа, өрт сөндіргіштерді орнатуға жол берілмейді;

2) өрт сөндіргіштер еден деңгейінен өрт сөндіргіштің төменгі ұшына дейін 1,5 м-ден аспайтын биіктікте және оны ашқан кезде есіктің шетінен 1,2 м-ден кем емес қашықтықта орналастырылуы тиіс;

3) өрт сөндіргіштерді орналастыруға арналған тұғырдың немесе шкафтың конструкциясы мен сыртқы ресімделуі оларда сақталатын өрт сөндіргіштің түрін көзбен анықтай алатындай болуы тиіс;

4) өрт сөндіргіш оның корпусына нұсқау жазуы көрінетіндей етіп орнатылады.

10.10. Өрт сөндіру құралдары мен мүкәммалды МЕМСТ-қа сәйкес түстермен боялуы керек.

11. Құрылыс-монтаждау жұмыстарын жүргізу кезіндегі өрт қауіпсіздігі шаралары

11.1. Биіктігі 3 қабатты немесе одан да көп ғимараттарды салу кезінде баспалдақтарды баспалдақ алаңының құрылғысымен бір уақытта орнату керек.

11.2. Баспалдақ торларында ағаш баспалдақтарды тек екі қабаттан аспайтын ғимараттарда қолдануға рұқсат етіледі.

11.3. Құрылыс кезеңінде зақымданудан қорғау үшін жанбайтын сатыларды жанғыш материалдармен жабуға жол беріледі.

11.4. Жобада көзделген сыртқы өрт сатылары, көтергіштер, құрғақ құбырлар және салынып жатқан ғимараттардың шатырларындағы қоршаулар тірек конструкцияларын орнатқаннан кейін бірден орнатылады.

Ғимараттарды салу кезінде сатылар мен тіреуіштерді орнату жобалау нормаларының талаптарына және эвакуациялау жолдарына қойылатын өрт қауіпсіздігі талаптарына сәйкес жүзеге асырылады. Ағаштан жасалған сатылар мен қалыптар отқа төзімді құраммен сіндірілуі керек.

11.5. Үш қабатты немесе одан да көп ғимараттарды салу кезінде, әдетте, инвентарлық металл сатыларды қолдану керек.

Құрылыстардың құрылыс сатылары (тіректері) олардың периметрінің әрбір 40 м-не бір баспалдақпен немесе сатымен жабдықталуы керек, бірақ бүкіл ғимаратқа кемінде екі баспалдақпен (сатымен) жабдықталуы керек.

Баспалардың конструкцияларын жанғыш материалдармен жабуға (оқшаулауға) жол берілмейді.

11.6. Адамдарды биік ғимараттар мен құрылыстардан (түтін құбырлары, мұнара градиреналары, бөгеттер, сүрлем үй-жайлары) эвакуациялау үшін құрылыстың барлық кезеңінде жанбайтын материалдардан жасалған кемінде екі баспалдақ орнату қажет.

11.7. Жанғыш және жануы қиын материалдардан жасалған қалыптарды бір мезгілде үш қабаттан аспайтын етіп орналастыруға жол беріледі. Бетонның қажетті беріктігіне жеткеннен кейін ағаш қалыптар мен ормандарды ғимараттан алып тастау керек.

11.8. Ашық отты қолдануға байланысты басқа құрылыс-монтаждау жұмыстарымен бір мезгілде жанғыш заттар мен материалдарды қолдана отырып, ғимараттар мен құрылыстардың ішіндегі жұмыстарды жүргізуге жол берілмейді.

11.9. Металл конструкцияларының отқа төзімділік шегін арттыру мақсатында оларды қорғау жұмыстары ғимараттың құрылысымен бір мезгілде жүргізіледі.

11.10. Ғимараттарда жанғыш материалдар болған кезде қабырғалар мен жабындардағы ойықтар арқылы өрттің таралуын болдырмау жөнінде шаралар қабылдау қажет (ішкі және сыртқы қабырғалар мен едендер арасындағы түйіспелерді тығыздау, отқа төзімділіктің қажетті шектерін қамтамасыз ете отырып, инженерлік коммуникациялар өтетін жерлерде тығыздау).

Ғимараттар мен құрылыстардағы саңылауларды уақытша оқшаулау кезінде жанбайтын және жануы қиын материалдармен толтыру қажет.

11.11. Едендерді орнатуға және басқа да жұмыстарды жүргізуге арналған уақытша құрылыстар (жылыжайлар) жанбайтын және жануы қиын материалдардан жасалуы тиіс.

11.12. Жанғыш жылытқыштары бар конструкцияларды монтаждауға немесе жанғыш жылытқыштарды қолдануға байланысты жұмыстар аталмыш жұмыстарды орындаушыларға және осы жұмыстарды жүргізген қызмет басшысы қол қойған және осы құрылыс учаскесінің өрт қауіпсіздігіне жауапты тұлғаға берілетін рұқсат-нарядтар бойынша жүргізілуге тиіс.

Рұқсат-нарядта орны, технологиялық реттілігі, өндіріс тәсілдері, нақты өртке қарсы іс-шаралар, жауапты тұлғалар және оның қолданылу мерзімі көрсетіледі.

Жұмыс орындарында «Отқа қауіпті - тез тұтанатын жылытқыш» тақтайшалары ілінеді.

11.13. Жанатын оқшаулауды төсеу және жабынға гидрооқшаулағыш кілем орнату, цемент-күм ерітіндісінен стяжканы орындау, қорғаныш қиыршық тас қабатын төсеу, жанғыш жылытқыштарды қолдана отырып қоршау конструкцияларын монтаждау ауданы 500 м² аспайтын учаскелерде және жануы қиын жылытқыштарды 1000 м² аспайтын учаскелерде жүргізілуі керек.

11.14. Өндірістік ғимараттардың жабындарында кемінде 30 мм темірбетон плиталары бойынша жанатын жылытқыштарды пайдаланған кезде цемент-күм ерітіндісінен стяжка жасау қажет, темір-бетон плиталары арасындағы түйіспелер мұқият монолиттенуі тиіс.

11.15. На местах производства работ количества утеплителя и кровельных рулонных материалов не должно превышать сменной потребности.

11.16. 50 м (корпустың ұзындығы 80 м және одан да көп) арқылы үлкен алаңдардағы ғимараттардың жабынындағы жанатын оқшаулауды ұзындығы бойынша кеңейтілген саз қиыршық тастан немесе басқа жанбайтын материалдардан жасалған ені кемінде 6 м өртке қарсы белдіктермен бөлу керек.

11.17. Жанатын және жануы қиын жылытқыш салынып жатқан ғимараттың сыртында жеке тұрған құрылыста немесе салынып жатқан және уақытша ғимараттардан, құрылыстар мен қоймалардан кемінде 18 м қашықтықта арнайы алаңда сақталады.

Жұмыс ауысымы аяқталғаннан кейін пайдаланылмаған жанатын жылытқышты, осындай жылытқыштары бар монтаждалмаған панельдерді және шатыр ролл материалдарын ғимараттардың ішінде немесе жабындарында, сондай-ақ өртке қарсы ажыралымдарда қалдыруға жол берілмейді.

11.18. Тоңазытқыш ғимараттарында және осыған ұқсас құрылыстарда құрылыс-монтаждау жұмыстарын өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ете отырып, бөлімдер бойынша дәйекті жүргізу қажет.

11.19. Бөлімде жылу оқшаулағышын орнатқаннан кейін оның қалдықтарын алып тастап, өрттен қорғаудың жабық қабаттарын дереу жағу керек. Жұмыс процесінде қорғалмаған жанатын жылу оқшаулағышының ауданы 500 м^2 аспауы және жануы қиын 1000 м^2 болуы тиіс.

11.20. Тоңазытқыш камералардағы өртке қарсы белдіктерді, аймақтарды орнату кезінде оқшаулаудың жанбайтын материалдардан жасалған қоршау конструкцияларына тығыз жанасуын қамтамасыз ету қажет.

Өртке қарсы белдеулерде, аймақтарда бітелмеген тесіктер қалдыруға жол берілмейді. Келесі бөліктің жылу оқшаулағышын орнатуға алдыңғы аймақтардың өртке қарсы белдеулерін тексергеннен және қабылдағаннан кейін ғана кірісуге болады.

11.21. Жанатын немесе жануы қиын жылытқыштары бар панельдердің металл қаптамалары зақымдалған кезде оларды механикалық қосылыстардың (болттардың) көмегімен жөндеу және қалпына келтіру бойынша дереу шаралар қабылданады.

11.22. Полимерлі жылытқыштары бар панельдерді монтаждау, жабынға полимерлі жылытқыштарды төсеу, шатырларды орнату бойынша жұмыстарды жүргізу басталғанға дейін жобада көзделген барлық қоршаулар мен ғимараттарды жабуға шығулар (баспалдақ торларынан, сыртқы баспалдақтар бойынша) орындалуы тиіс. Өрт туралы хабарлау үшін жабын есіктерінде телефондар немесе басқа байланыс құралдары орнатылуы керек.

11.23. Өрт сөндіру мақсатында шатырда жанатын немесе жануы қиын оқшаулауды қолдана отырып, ауданы 1000 м² және одан астам жабынды орнату бойынша шатыр жұмыстарын жүргізу кезінде уақытша өртке қарсы су құбыры көзделеді. Өрт крандары арасындағы қашықтықты шатырдың кез келген нүктесіне су беру шарттарынан әрқайсысы 5 л/с ағынмен кемінде екі ағын қабылдау керек.

11.24. Шатырда гидрооқшаулағыш және бу тосқауылды орнатуға, жанғыш және жануы қиын жылытқыштары бар панельдерді монтаждауға байланысты жұмыстарды жүргізу кезінде электр дәнекерлеу және басқа да от жұмыстарын жүргізуге жол берілмейді.

11.25. Ашық отты қолдануға байланысты барлық жұмыстар жанғыш және жануы қиын материалдарды пайдалану басталғанға дейін жүргізіледі.

11.26. Бу тосқауыл қабатын жапсыру кезінде профильді төсемнің қабырғаларын битумды мастикамен толтыруға және жобадан шегініп, мастика қабаттарының қалыңдауын қалыптастыруға жол берілмейді.

11.27. Қалыңдатылған қабаты бар роликті материалдарды балқыту үшін агрегаттарды пайдалануға шатырларды тек темірбетон плиталары мен жабындары бойынша жанбайтын оқшаулауды қолдана отырып орнатуға жол беріледі.

11.28. Шатырға агрегаттарға отын құю екі өрт сөндіргішпен және құм салынған жәшікпен қамтамасыз етілген арнайы жерде жүргізілуі тиіс. Агрегаттарды және отын астынан бос ыдыстарды толтыру үшін шатырда отынды сақтауға жол берілмейді.

11.29. Ашық отты қолдануға байланысты дәнекерлеу және басқа да от жұмыстары тиісті нормативтік құжаттардың, мемлекеттік стандарттардың талаптарына сәйкес орындалады.

11.30. Дәнекерлеу және басқа да от жұмыстарын жүргізу орындары:

1) осы мақсаттар үшін арнайы жабдықталған цехтарда, шеберханаларда немесе ашық алаңдарда тұрақты ұйымдастырылатын;

2) өрт жұмыстары тікелей салынып жатқан немесе реконструкцияланатын ғимараттарда, тұрғын үйлерде және басқа да құрылыстарда, кәсіпорындардың аумақтарында жабдықтарды жөндеу немесе құрылыс конструкцияларын монтаждау мақсатында уақытша жүргізілетін жерлерде ғана болады.

11.31. От жұмыстары орындалатын үй-жайларда көрсетілген үй-жайларды басқа үй-жайлармен, оның ішінде шлюздердің тамбур есіктерімен қосатын барлық есіктер тығыз жабылуы тиіс. Жыл мезгіліне, бөлмедегі температураға, от жұмыстарының ұзақтығына, көлеміне және қауіптілік дәрежесіне байланысты терезелер мүмкіндігінше ашық болуы тиіс.

11.32. ТТС, ЖС және жанғыш газдардың (бұдан әрі - ЖГ) буы жиналуы мүмкін үй-жайлар от жұмыстарын жүргізер алдында желдетілуі тиіс.

11.33. Конструкцияларында жанғыш материалдар пайдаланылған ғимараттар мен үй-жайларда дәнекерлеу және кесу жұмыстарын жүргізуге арналған орынды жанбайтын материалдан жасалған тұтас бөлікпен қоршау қажет. Бұл жағдайда бөлімнің биіктігі кемінде 1,8 м, ал бөлік пен еден арасындағы алшақтық 0,5 м - ден аспауы керек. Ыстық бөлшектердің ұшып

кетуіне жол бермеу үшін көрсетілген алшақтық ұяшықтардың мөлшері 1,0 x 1,0 мм-ден аспайтын жанбайтын материалдан жасалған тормен қоршалуы керек.

11.34. От жұмыстарын бастамас бұрын және жүргізу кезінде көрсетілген жұмыстар жүргізілетін технологиялық жабдықта және қауіпті аймақта бу-газ-ауа ортасының жай-күйін бақылау жүзеге асырылуға тиіс.

Жанғыш заттардың құрамы жоғарылаған немесе қауіпті аймақтағы немесе технологиялық жабдықтағы флегматизатордың концентрациясы булардың (газдардың) жарылысқа қауіпсіз шекті рұқсат етілген концентрациясының мәндеріне дейін төмендеген жағдайда от жұмыстары тоқтатылуға тиіс.

11.35. Объектінің, қызметтің басшысы немесе осы жұмыс учаскесінің өрт қауіпсіздігіне жауапты басқа лауазымды адам уақытша от жұмыстарын жүргізу орнын олар аяқталғаннан кейін 3-5 сағат ішінде тексеруді қамтамасыз етеді.

11.36. Сымдарды оқшаулаусыз немесе зақымдалған оқшаулаумен пайдалануға, сондай-ақ стандартты емес қорғаныс аппараттарын қолдануға жол берілмейді.

11.37. Дәнекерлеу сымдарын престоу, дәнекерлеу немесе арнайы қысқыштардың көмегімен жалғау керек. Электр өткізгіштерді электр ұстағышқа, дәнекерленетін бұйымға және дәнекерлеу аппаратына қосу шайбалары бар болттармен бекітілген мыс кабель ұштарының көмегімен орындалуы тиіс.

11.38. Дәнекерлеу аппараттарына, тарату қалқандарына және басқа да жабдықтарға, сондай-ақ дәнекерлеу жұмыстарының орындарына қосылған сымдар сенімді оқшаулануы және қажетті орындарда жоғары температураның әсерінен, механикалық зақымданудан немесе химиялық әсерлерден қорғалуы тиіс.

11.39. Электр дәнекерлеу машиналарының кабельдері (сымдары) оттегі құбырларынан кемінде 0,5 м, ал ацетилен және басқа ЖГ құбырларынан кемінде 1,5 м қашықтықта орналасуы тиіс.

Жекелеген жағдайларда газ құбыры қорғаныш металл құбырға жабылған жағдайда көрсетілген арақашықтықты қысқартуға жол беріледі.

11.40. Дәнекерленген өнімді дәнекерлеу тогының көзімен байланыстыратын кері өткізгіш ретінде кез-келген профильдегі болат немесе алюминий шиналары, дәнекерлеу плиталары, сөрелер және дәнекерленген құрылымның өзі, егер олардың көлденең қимасы жылу жағдайында дәнекерлеу тогының қауіпсіз ағынын қамтамасыз етсе, қызмет ете алады.

11.41. Кері өткізгіш ретінде пайдаланылатын жеке элементтердің өзара байланысы болттар, қысқыштар немесе бұрандама қысқыштар арқылы жүзеге асырылуы керек.

11.42. Жарылыс өрт қауіпті және өрт қауіпті үй-жайлар мен құрылыстарда электр дәнекерлеу жұмыстарын жүргізу кезінде дәнекерленетін бұйымнан ток көзіне дейінгі кері өткізгіш тек оқшауланған сыммен орындалады, ал оқшаулау сапасы бойынша ол электр ұстағышқа қосылатын тікелей өткізгіштен кем түспеуі тиіс.

11.43. Ішкі теміржол жолдарын, жерге қосу немесе нөлдеу желілерін, сондай-ақ ғимараттардың металл конструкцияларын, коммуникацияларды және технологиялық жабдықтарды кері өткізгіш ретінде пайдалануға тыйым салынады. Бұл жағдайларда дәнекерлеу екі сымды қолдану арқылы жүзеге асырылады.

11.44. Дәнекерлеу генераторлары мен трансформаторлары, сондай-ақ ашық ауада орнатылатын барлық қосалқы аспаптар мен олардың аппараттары ылғалға қарсы оқшаулағышы бар жабық нұсқада болуы және жанбайтын материалдардан жасалған шатырлардың астына орнатылуы тиіс.

11.45. Қолмен дәнекерлеуге арналған электр ұстағыштың конструкциясы электродтардың сенімді қысылуын және тез өзгеруін қамтамасыз етуі, сондай-ақ оның корпусының дәнекерленетін бөлікке қысқа тұйықталу мүмкіндігін жұмыста уақытша үзілістерде немесе металл заттарға кездейсоқ құлаған кезде болдырмауы тиіс. Электр ұстағыштың тұтқасы жанбайтын диэлектрлік және жылу оқшаулағыш материалдан жасалуы керек.

11.46. Дәнекерлеу кезінде қолданылатын электродтар зауытта жасалған және дәнекерлеу тогының номиналды мәніне сәйкес келуі керек.

Электродтарды ауыстырған кезде олардың қалдықтарын (отты) дәнекерлеу жұмыстары орнында орнатылатын арнайы металл жәшікке салу керек.

11.47. Электр дәнекерлеу қондырғысы жұмыс уақытында жерге тұйықталуы керек. Дәнекерлеу қондырғыларында негізгі электр дәнекерлеу жабдығын жерге тұйықтаудан басқа, дәнекерлеу трансформаторының қайталама орамасының қысқышы тікелей жерге тұйықталуы керек, оған өнімге баратын өткізгіш (кері өткізгіш) қосылады.

11.48. Агрегатты және іске қосу аппаратурасын тазалау жұмыс аяқталғаннан кейін күн сайын жүргізілуі тиіс. Дәнекерлеу жабдығына техникалық қызмет көрсету және жоспарлы-алдын алу жөндеу кестеге сәйкес жүргізіледі.

11.49. Атом-сутекті дәнекерлеу қондырғыларындағы доғаның қоректенуі жеке трансформатордан қамтамасыз етіледі. Кез келген түрдегі ток реттегіші арқылы тарату желісінен доғаны тікелей қоректендіруге жол берілмейді.

11.50. Атом-сутекті дәнекерлеу кезінде қыздырғышта кернеуді автоматты түрде ажырату және тізбек үзілген жағдайда сутектің берілуін тоқтату көзделуі тиіс.

11.51. Қосылған оттықтарды қараусыз қалдыруға жол берілмейді.

11.52. Жарылыс өрт қауіпті аймақтарда электр дәнекерлеу жұмыстарын жүргізу кезінде:

1) тұрақты токтың қуат көздерін немесе конструкциясында импульстік генераторлары бар, доғаны қайта қоздыру кезінде электрод пен дәнекерленетін өнім арасындағы кернеуді арттыратын арнайы айнымалы ток көздерін («разряд» түріндегі қуат көзі) пайдалану ұсынылады;

2) П-II класты өрт қауіпті аймақтарда шаңнан тазарту үшін қол жеткізу қиын жерлерді 1 м² үшін 1 литр ерітінді есебінен көбік түзгіштің екі пайыздық ерітіндісімен өңдеу ұсынылады;

3) тік және төбелік қалыпта дәнекерлеуді диаметрі 4 мм аспайтын электродтармен орындау қажет, бұл ретте дәнекерлеу тогының шамасы төменгі көлденең қалыпта дәнекерлеуге қарағанда 20% төмен болуы тиіс;

4) электр дәнекерлеу қондырғысын қосар алдында электр ұстағышта электродтың жоқтығына көз жеткізу керек.

11.53. Тасымалданатын ацетилен генераторларын пайдалануға рұқсатты осы генераторлар қарамағында тұрған объектінің әкімшілігі береді.

11.54. Портативті ацетилен генераторларын ашық жерлерде орнату керек. Олардың жақсы желдетілетін бөлмелерде уақытша жұмыс істеуіне рұқсат етіледі.

Генераторларды жертөле үй-жайларында орнатуға жол берілмейді.

11.55. Ацетилен генераторларын отпен жұмыс жүргізілетін орындардан, сондай-ақ компрессорлармен және желдеткіштермен ауа алатын орындардан 10 м жақын емес қоршау және орналастыру қажет.

11.56. Ацетилен генераторын орнату орындарында «Бөгде адамдардың кіруіне жол берілмейді - отқа қауіпті», «Темекі шекпеңіз», «Отпен өтпеңіз» плакаттары ілінеді.

11.57. Жұмыс аяқталғаннан кейін портативті генератордағы кальций карбиді өндірілуі керек. Генератордан шығарылатын әк шламын осы мақсаттарға бейімделген ыдысқа түсіріп, шлам шұңқырына немесе арнайы бункерге төгіп тастау керек.

11.58. Ашық тұнба шұңқырлары қоршаулармен қоршалуы, ал жабық шұңқырлардың жанбайтын жабындары болуы тиіс және сору желдеткішімен және тұнбаны кетіруге арналған люктермен жабдықталуы тиіс.

11.59. Тұнбаны сақтау орындарынан 10 м кем радиуста темекі шегуге және ашық отты қолдануға жол берілмейді, бұл туралы тиісті тыйым салу белгілері ілінеді.

11.60. Аппаратураның, жанарғылардың, кескіштер мен редукторлардың жалғаушы ниппельдеріне газ-жеткізуші шлангтарды бекіту сенімді және қысқыштардың көмегімен немесе ниппельдің ұзындығы бойынша кемінде екі жерде жұмсақ күйдірілген (тоқылған) сыммен орындалуы тиіс.

Су болттарының емізіктеріне шлангтарды мықтап кию керек, бірақ бекітпеу керек.

11.61. Кальций карбиді құрғақ, желдетілетін бөлмелерде сақталуы керек.

Кальций карбидін сақтауға арналған қоймаларды жертөле үй-жайларында және су басатын төмен жерлерде орналастыруға жол берілмейді.

Механикаландырылған қоймаларда кальций карбиді бар барабандарды тік жағдайда үш яруста, ал механикаландыру болмаған кезде көлденең қалыпта үш ярустан және тік қалыпта екі ярустан артық емес сақтауға жол беріледі. Барабан деңгейлерінің арасына қалыңдығы 40-50 мм тақталар төсеу керек.

Кальций карбиді бар қатарға салынған барабандар арасындағы өткелдердің ені кемінде 1,5 м болуы тиіс.

11.62. Кальций карбидінің аралық қоймасы жоқ ацетилен қондырғыларының үй-жайларында бір мезгілде 200 кг-нан аспайтын кальций

карбидін сақтауға рұқсат етіледі, бұл ретте осы мөлшерден ашық түрде бір барабаннан аспауы тиіс.

11.63. Кальций карбиді бар ашылған барабандар су өткізбейтін қақпақтармен қорғалуы керек.

11.64. Кальций карбиді бар барабандарды сақтау және ашу орындарында темекі шегуге, ашық отты пайдалануға және ұшқын түзетін аспапты қолдануға жол берілмейді.

11.65. Газы бар баллондарды сақтау және тасымалдау олардың мойнына бұралған сақтандырғыш қалпақшалармен ғана жүзеге асырылады. Цилиндрлерді тасымалдау кезінде соққылар мен соққыларға жол берілмейді. Баллондар дәнекерлеу жұмыстарын жүргізу орнына арнайы арбалармен, зембілдермен, шаналармен жеткізіледі.

11.66. Газ баллондарын сақтау кезінде қысыммен жұмыс істейтін ыдыстарды орнату және пайдалану қауіпсіздігі ережелерін басшылыққа алу керек.

Газ баллондары оларды сақтау, тасымалдау және пайдалану кезінде күн сәулесінен және басқа жылу көздерінен қорғалуы тиіс.

11.67. Үй-жайларда орнатылатын баллондар жылыту аспаптары мен пештерден кемінде 1,5 м, ал ашық отты жылу көздерінен кемінде 10 м қашықтықта болуы қажет.

Оттықтардан (көлденеңінен) айналма рампалық (топтық) қондырғыларға дейінгі арақашықтық кемінде 10 м, ал оттегі немесе ЖГ бар жекелеген баллондарға дейін - кемінде 5 м болуы тиіс.

Бір үй-жайда ЖГ бар баллондар мен оттегі баллондарды, сондай-ақ кальций карбиді, бояулар, майлар мен майларды сақтауға жол берілмейді.

11.68. Дәнекерлеу шеберханасында бес оттегі және бес ацетиленді қосалқы баллоннан аспауы керек.

Жұмыс орнында екі баллоннан аспауға рұқсат етіледі: жұмыс және қосалқы.

11.69. Бос оттегі немесе ЖГ цилиндрлерімен жұмыс істеу кезінде толтырылған цилиндрлер сияқты қауіпсіздік шаралары сақталуы керек.

11.70. Газбен дәнекерлеу немесе газбен кесу жұмыстарын жүргізу кезінде рұқсат етілмейді:

1) мұздатылған ацетилен генераторларын, құбырларды, вентильдерді, редукторларды және дәнекерлеу қондырғыларының басқа да бөлшектерін ашық отпен немесе ыстық заттармен жылытуға;

2) оттегі баллондарының, редукторлардың және басқа да дәнекерлеу жабдықтарының түрлі майлармен, майланған киіммен және шүберекпен жанасуына жол беруге;

3) екі дәнекерлеушіге бір су қақпасынан жұмыс істеуге;

4) жоғары түйіршіктелген кальций карбидін жүктеуге немесе оны темір шыбықтар мен сымдардың көмегімен аппараттың шұңқырына итеруге, карбид шаңымен жұмыс жасауға;

5) кальций карбидін дымқыл тиеу себеттеріне немесе газ жинағышта су болған кезде тиеуге, сондай-ақ «карбидке су» генераторлары жұмыс істеген кезде олардың көлемінің жартысынан астамын карбидпен себеттерге салуға;

6) ЖГ үшін шлангты оттегімен және ЖГ оттегі шлангісімен үрлеуге, сондай-ақ жұмыс кезінде шлангтарды өзара ауыстыруға;

7) ұзындығы 30 м-ден асатын, ал монтаждау жұмыстарын жүргізу кезінде 40 м-ден асатын шлангтарды пайдалануға;

8) газ өткізгіш шлангтарды бұрау, қырку немесе қысуға;

9) газ жинағышта ацетилен болған кезде генераторды тасымалдауға;

10) ацетилен генераторларының жұмысын олардағы газ қысымын әдейі ұлғайту немесе кальций карбидінің біржолғы жүктемесін ұлғайту жолымен мәжбүрлеуге;

11) кальций карбиді бар барабандарды ашу үшін мыс құралын, сондай-ақ ацетилен аппаратурасын дәнекерлеуге арналған дәнекер ретінде және ацетиленмен жанасуы мүмкін басқа жерлерде қолдануға.

12. Тоңазытқыш қондырғыларды ұстау кезінде өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәртібі

12.1. Аммиакты тоңазытқыш қондырғылардың машиналық және аппараттық бөлімшелерінің үй-жайларында хладоагент буының кемінде екі газ талдағышы орнатылады, олар жеткізу-шығару желдеткішімен және компрессорларды өшіру құрылғыларымен бұғатталады.

12.2. Хладоагенттері бар баллондар (аммиак) арнайы қоймаларда сақталады. Оларды машина бөлімшелерінде сақтауға жол берілмейді.

Хладоагентпен коммуникацияларды эвакуациялық дәліздер мен өткелдерде, баспалдақ торларында, көтергіш шахталарда орналастыруға, сондай-ақ оларды өрт және жарылыс қаупі бар үй-жайлар арқылы транзиттік төсеуге жол берілмейді.

12.3. Машиналық және аппараттық бөлімшелердің желдету жүйелері басқа үй-жайлардың желдету жүйелерінен бөлінеді.

12.4. Аммиакты тоңазытқыш қондырғылардың машиналық және аппараттық бөлімшелеріндегі жарылыстан қорғалған электр жабдықтары техникалық жарамды күйде ұсталады.

12.5. Аммиакты тоңазытқыш қондырғылардың машиналық және аппараттық бөлімшелерінің үй-жайларын пайдалану процесінде оңай төгілетін элементтерді (панельдер, терезелер, есіктер) ауыстыруға жол берілмейді.

12.6. Жүйені толтыруды жеделдету үшін хладоагенттері бар баллондарды жылытуға жол берілмейді. Аммиак баллондары ашық от көздерінен кемінде 10 м және жылыту аспаптарынан кемінде 5 м қашықтықта орналастырылады.

12.7. Майлау материалдарын компрессорлық үй-жайларда тек ауыстырылатын қажеттіліктен аспайтын мөлшерде жабылатын металл ыдыста сақтауға рұқсат етіледі.

12.8. Аммиакты тоңазытқыш қондырғыларында компрессорға сұйық хладоагенттің түсуіне жол берілмейді.

12.9. Аммиакты тоңазытқыш қондырғылардың үй-жайларында ішкі өрт крандары бүріккіш су алуға мүмкіндік беретін бүріккіш оқпандармен жабдықталады.

12.10. Компрессорлық бөлімшелердің үй-жайларында компрессорлармен конструктивті немесе технологиялық байланысты емес аппараттарды немесе жабдықтарды орнатуға, сондай-ақ жұмыс орнын, кеңсе және қойма үй-жайларын ұйымдастыруға жол берілмейді.

12.11. Құбырларды, құлыптау құрылғылары мен жабдықтарын жылыту үшін ыстық су, бу немесе қыздырылған құм қолданылады.

12.12. Хладоагенттері бар құбырлар олар арқылы тасымалданатын затқа байланысты стандарттау жөніндегі құжаттардың талаптарына сәйкес сәйкестендіру бояуымен және цифрлық белгілермен қамтамасыз етіледі.

12.13. Хладоагентпен құбырларды орналастырудың қолданыстағы схемаларын өзгертуге жол берілмейді.

12.14. Хладоагенттері бар құбырлардың механикалық зақымдануы мүмкін жерлерде қорғаныш қаптамалар, торлар, көпірлер орнатылады.

12.15. Құбырлардың жанбайтын жылу оқшаулауын хладоагенттермен жанғышқа ауыстыруға жол берілмейді.

12.16. Тоңазытқыш станциясының үй жайлары тығыз кіреберісі бар өздігінен жабылатын есіктермен жабдықталады.

13. Жұмысшылардың өрт кезіндегі міндеттері мен әрекеттері

13.1. Өрт кезінде келесі әрекеттер жүзеге асырылуы керек, соның ішінде:

- 1) өртке қарсы қызмет бөлімшелерін шақыру кезектілігі;
- 2) технологиялық жабдықты авариялық тоқтату тәртібі;
- 3) желдету мен электр жабдықтарын ажырату тәртібі;
- 4) өрт сөндіру құралдары мен өрт автоматикасы қондырғыларын қолдану қағидалары;

5) адамдарды, жанғыш заттар мен материалдық құндылықтарды эвакуациялау тәртібі;

6) Университеттің құрылымдық бөлімшелерінің барлық объектілері мен үй-жайларын тексеру және өрт-жарылыс қауіпсіз жай-күйіне келтіру тәртібі.

14. Өртке қарсы қауіпсіздіктің өзге де талаптары

14.1. Университеттің барлық қызметкерлері өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтауға міндетті:

1) өрттер анықталған кезде олар туралы өртке қарсы қызметті дереу хабардар етуге міндетті;

2) өртке қарсы қызмет бөлімшелері келгенге дейін адамдарды, мүлікті құтқару және өртті сөндіру жөнінде қолдан келгенше шаралар қолдануға;

3) өртті сөндіру кезінде өртке қарсы қызметке жәрдем көрсетуге;

4) мемлекеттік өртке қарсы қызмет органдарының нұсқамасын және өзге де заңды талаптарын орындауға міндетті;

5) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен мемлекеттік өртке қарсы қызмет органдарына өрт қауіпсіздігінің жай-күйін бақылау мақсатында Университетке тиесілі оқу, өндірістік, шаруашылық, өзге де үй-жайлар мен құрылыстарға тексеру және тексеру жүргізу мүмкіндігін ұсынуға міндетті.

14.2. Осы Нұсқаулықта көрсетілмеген Университеттің өрт қауіпсіздігі мәселелерін реттеудің өзге де мәселелері Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерімен реттеледі.

14.3. Бұл Нұсқаулық Университеттің барлық студенттері мен қызметкерлері үшін міндетті болып табылады.

